

ВИПЛАТА КОМПЕНСАЦІЇ ЗА НЕПРАВОМІРНЕ ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ПРАВОВА ПРИРОДА Й УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ

Ірина Коваль,

*в. о. завідувача кафедри цивільного права і процесу
Донецького національного університету, доктор
юридичних наук, доцент*

У статті проаналізовано норми чинного законодавства України, що регулюють виплату компенсації (разове грошове стягнення) за неправомірне використання об'єктів інтелектуальної власності. Виявлено підходи, що склалися в судовій практиці щодо застосування цього способу захисту прав інтелектуальної власності. На підставі проведеного дослідження визначено правову природу компенсації як міри відповідальності порушника. Обґрунтовано, що умовами виплати компенсації є протиправна поведінка та вина порушника. Запропоновано закріпити в Цивільному кодексі України положення про те, що разове грошове стягнення застосовується, якщо порушник не доведе відсутність своєї провини.

Ключові слова: захист прав, виплата компенсації, інтелектуальна власність

Забезпечення дієвого захисту прав і охоронюваних законом інтересів суб'єктів правовідносин інтелектуальної власності становить важливе завдання правового регулювання. Рівень розробки заходів впливу на порушників прав інтелектуальної власності та розвитку практики застосування цих заходів сигналізує учасникам господарського обороту, й зарубіжним інвесторам також, про стан дотримання цих прав, коло потенційних ризиків, а тому становить важливий чинник прийняття економічних рішень у процесі провадження господарської діяльності. Ефективна реалізація заходів державно-примусового впливу щодо осіб, які створюють перешкоди у здійсненні прав інтелектуальної власності, справляє превентивне та профілактичне значення стосовно поведінки учасників цих відносин, підтримуючи необхідний стан правопорядку в економічному обороті. З огляду на це, важливого значення набуває дослід-

ження сутності передбачених законом заходів впливу й умов їх застосування для одночасного забезпечення надійного захисту прав та інтересів правовласників об'єктів інтелектуальної власності й законності притягнення осіб до відповідальності.

Законодавство України закріплює певні правила про підстави й умови захисту прав інтелектуальної власності. Проте щодо застосування такого спеціального способу захисту прав інтелектуальної власності, як разове грошове стягнення (виплата компенсації), належна нормативна визначеність відсутня. Для національного правопорядку цей спосіб захисту прав інтелектуальної власності є порівняно новим (уперше закріплено в 1993 р. Законом України «Про авторське право і суміжні права») і в правовому середовищі ще не сформувалось однозначне бачення його правової природи й умов застосування. Такий стан призводить до формування неоднакової судової

практики, уможлиблює безпідставне застосування до особи заходів юридичної відповідальності.

Теоретичні та практичні аспекти захисту прав у сфері інтелектуальної власності стають предметом багатьох досліджень сучасників науковців. Розгляду ознак правопорушень у цій сфері, системі способів захисту прав інтелектуальної власності й умов їх застосування присвячені напрацювання В. Крижної, М. Потоцького, І. Томарова, О. Харитонові, Р. Шишки, О. Штефан та інших учених. Натомість, дискусійність порушеної проблематики, багатоаспектність її проявів, зокрема, щодо різних видів об'єктів інтелектуальної власності, різних видів порушень тощо, зумовлює доцільність подальшого дослідження виплати компенсації як спеціального способу захисту прав інтелектуальної власності, що наразі є найбільш поширеним способом захисту авторських і суміжних прав.

З огляду на зазначене, *мета* статті полягає у визначенні правової природи й умов виплати компенсації за неправомірне використання об'єкта інтелектуальної власності.

Система способів захисту прав інтелектуальної власності сформувалася з прийняттям Цивільного кодексу України [1], який, поряд із загальними способами захисту цивільних прав і інтересів, передбачив окремо коло так званих, спеціальних способів захисту прав інтелектуальної власності. Серед останніх найбільш застосовуваним на практиці є разове грошове стягнення. Відповідно до п. 5 ч. 2

ст. 432 ЦК України, суб'єкт права інтелектуальної власності може вимагати «застосування разового грошового стягнення замість відшкодування збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності. Розмір стягнення визначається відповідно до закону з урахуванням вини особи та інших обставин, що мають істотне значення». І хоча зазначена майнова санкція передбачена для захисту прав на всі об'єкти інтелектуальної власності, наразі сфера її застосування обмежується лише авторським правом і суміжними правами, оскільки вказана норма не має прямої дії та для її реалізації необхідна конкретизація розміру стягнення у спеціальних законах*. Відповідна конкретизація передбачена лише в Законі України «Про авторське право і суміжні права», що серед способів захисту авторських і суміжних прав закріплює «виплату компенсації, що визначається судом, у розмірі від 10 до 50 000 мінімальних заробітних плат замість відшкодування збитків або стягнення доходу»; «при визначенні такої компенсації суд зобов'язаний визначити розмір компенсації, враховуючи обсяг порушення та (або) наміри відповідача» (п. г ч. 2 ст. 52, абз. 8 ч. 2 ст. 52) [2].

Відсутність належної конкретизації розмірів разового грошового стягнення в законах у сфері охорони прав промислової власності навряд чи зумовлена об'єктивними відмінностями у підходах до захисту авторських прав і прав промислової власності. Радше, це є свідченням недостатньої уваги

* Через відсутність необхідної деталізації розмірів разового грошового стягнення на рівні спеціальних законів у сфері промислової власності в більшості судових рішень відмовляється у застосуванні цієї спеціальної майнової санкції для захисту прав на об'єкти промислової власності. Таку позицію підтримує Вищий господарський суд України, котрий не визнає можливості застосування одноразового грошового стягнення у сфері промислової власності та наголошує, що підстав для застосування аналогії закону в цьому випадку немає (мається на увазі аналогія з нормами ст. 52 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Див. Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності : Оглядний лист Вищого господарського суду України від 14.12.2007 р. № 01-8/974 // Вісник господарського судочинства. — 2008. — № 1. — С. 84.

держави до сфери захисту прав промислової власності, адже з часу набрання чинності Цивільним кодексом України, який закріпив як універсальну для всіх інститутів права інтелектуальної власності можливість застосування разового грошового стягнення замість відшкодування збитків, минуло понад 10 років. Логічно стверджувати, що суб'єкти прав промислової власності мають перебувати у рівному із суб'єктами авторських і суміжних прав становищі щодо вибору можливостей для захисту своїх виключних прав. Це підтверджується й зарубіжним досвідом країн, які запровадили таку санкцію та встановлюють єдині правила її застосування для різних об'єктів інтелектуальної власності.

Запровадження досліджуваної майнової санкції спочатку до кола способів захисту авторських прав (під назвою «виплата компенсації» в Законі України «Про авторське право і суміжні права»), а відтак і для захисту прав на всі об'єкти інтелектуальної власності (ст. 432 ЦК України) у вигляді «застосування разового грошового стягнення»* було зумовлено наявністю об'єктивних складнощів, які виникають кожного разу у зв'язку з доведенням розміру збитків, заподіяних порушенням прав на нематеріальні результати інтелектуальної діяльності.

У юридичній науці більшість фахівців позитивно сприймають виплату компенсації в системі способів захисту прав інтелектуальної власності. Утім висловлюються і критичні позиції. Так, В. Старженецький піддає сумніву існування цієї санкції з огляду на

її адміністративну природу, тому що, на думку вченого, вона спрямована не на відновлення порушених прав, а на покарання порушників [3, 137]. За такого погляду заперечується відновлюваний характер компенсації та не враховується, що основна мета закріплення цієї майнової санкції, як вбачається з нормативного формулювання «замість відшкодування збитків», полягає в наданні потерпілому правовласникові можливості компенсувати заподіяні порушенням майнові втрати в умовах, коли обчислення реальних розмірів збитків є об'єктивно складним процесом. Тож, незважаючи на наявний запобіжний і каральний характер компенсації, відновлювальне значення є провідним у її правовій характеристиці. На користь цього вказує і широкий діапазон між мінімальною та максимальною сумами компенсації, на відміну від адміністративних стягнень, що дає можливість визначити в кожному конкретному випадку адекватний розмір компенсації, беручи до уваги орієнтовний обсяг майнових втрат потерпілого й інші об'єктивні та суб'єктивні чинники, що характеризують поведінку особи порушника.

Підставою до застосування разового грошового стягнення у ст. 432 ЦК України визнається «неправомірне використання об'єктів права інтелектуальної власності». При цьому законодавець уникає нормативного визначення складу цього правопорушення й умов застосування такого стягнення. Закріплено лише, що вина порушника є критерієм, який впливає на розмір стягнення.

* У національному законодавстві вживається два поняття — «застосування разового грошового стягнення» (ч. 2 ст. 432 ЦК України) та «виплата компенсації» (ч. 2 ст. 52 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Перше поняття є менш вдалим, оскільки не містить спеціальних ознак, які відрізняють цю майнову санкцію від інших. Слово «компенсація» (від лат. «*compensatio*» — урівноважувати, вирівнювати) більш точно підкреслює мету її застосування, а саме — адекватне покриття (а не відновлення в повному обсязі як у разі відшкодування збитків) майнових втрат, заподіяних порушенням виключних прав. Отож надалі буде використовуватися поняття «виплата компенсації».

Підстава й умови виплати компенсації залежать від правової природи цієї санкції відповідно до традиційного в юридичній науці поділу способів захисту суб'єктивних прав на заходи захисту та заходи відповідальності. Аналіз правил виплати компенсації свідчить, що цей спосіб захисту, з одного боку, покладає додаткові негативні наслідки (обтяження) майнового характеру, які має понести порушник прав інтелектуальної власності як покарання за свої неправомірні дії; з другого боку, він є засобом відновлення майнового становища потерпілої особи. Таке подвійне призначення властиве, зазвичай, заходам відповідальності. Напевно, саме з цієї причини і зважаючи на конституційний принцип неможливості притягнення особи двічі до відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення (ст. 61 Конституції України), можливість застосування одноразового стягнення (компенсації) передбачено законодавцем як альтернативну санкцію щодо відшкодування шкоди. Це дає підстави кваліфікувати її як захід відповідальності (цивільно-правової чи господарсько-правової, залежно від того, в яких — цивільних або господарських — правовідносинах вона застосовується).

Відповідно до традиційних юридичних явлень, умовами застосування цивільно-правової відповідальності є такі: протиправна поведінка, шкідливі наслідки протиправної поведінки, причинний зв'язок між протиправною поведінкою та шкідливими наслідками, вина порушника. Проблеми у визначенні умов виплати компенсації за неправомірне використання об'єкта прав інтелектуальної власності пов'язані з двома умовами: наявністю шкідливих наслідків протиправної поведінки та наявністю вини порушника. Що стосується встановлення розміру збитків для застосування компенсації законодавець не закріплює чіткої позиції, адже, з одного

боку, розмежовує відшкодування збитків і виплату компенсації як окремі способи захисту, а, з другого боку, орієнтирами при визначенні розміру компенсації називає обсяг порушення та прямо не виключає необхідність доведення розміру збитків, як це закріплено, наприклад, у Цивільному кодексі РФ: «Компенсація підлягає стягненню при доведеності факту правопорушення. При цьому правовласник, який звернувся за захистом права, звільняється від доказування розміру заподіяних йому збитків» (ч. 3 ст. 1252) [4].

Неоднозначність законодавчої позиції породжує різні підходи в судовій практиці. Так, в Оглядовому листі «Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України)» від 22.01.2007 р. № 01-8/25 наголошується, що розмір компенсації за порушення авторського права *має співвідноситися відповідним чином із розміром заподіяної шкоди*, оскільки функцією цивільно-правової відповідальності є відшкодування майнових втрат, спричинених правопорушенням. У Постанові Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» від 17.10.2012 р. № 12 зазначається, що для задоволення вимоги про виплату компенсації достатньо наявності доказів вчинення особою дій, які визнаються порушенням авторського права та/або суміжних прав, а *розмір збитків суб'єкт такого права доводитьи не зобов'язаний. Водночас розмір доведених збитків має враховуватися господарським судом у визначенні розміру компенсації* (п 51.2). Такі роз'яснення вказують на непослідовність позиції вищого спеціалізованого суду і, безумовно, впливають на прийняття

відповідних рішень місцевими і апеляційними господарськими судами.

Визначаючись з умовами виплати компенсації за порушення прав інтелектуальної власності, потрібно зважати, що, оскільки ця майнова санкція має самостійний характер щодо такої універсальної санкції, як відшкодування збитків (шкоди), логічним є висновок про відсутність необхідності доведення правласником точного розміру заподіяних збитків. Інакше, значення застосування такої компенсації буде фактично нівельовано. Водночас, маючи компенсаційно-відновлюване спрямування, виплата компенсації має відповідати вимогам розумності, справедливості, співрозмірності з погляду відповідності засобу впливу на порушника меті захисту, обсягу і наслідкам правопорушення. Н. Яркіна вважає, що позивач повинен звільнитися від обов'язку доведення тотожності компенсаційних сум і заподіяної шкоди, а суд має виходити з масштабів збитків (орієнтовних збитків), а не точної цифри [5, 106]. На наш погляд, орієнтовний розмір збитків може розглядатись як один з критеріїв обчислення розміру компенсації. Важливо розробити систему критеріїв, які потрібно брати до уваги при визначенні конкретного розміру компенсації*.

Наступна умова виплати компенсації, стосовно якої також немає однастайності в науковій літературі та практиці, — це вина порушника. У цивільному і господарському законодавстві (ст. 614 ЦК України, ч. 2 ст. 218 ГК України) закріплена «поведінкова» концепція вини, відповідно до якої вину розуміють як вжиття особою всіх залежних від неї заходів для належного виконання зобов'язання, недопущення правопорушення. Такий підхід дозволяє, на відміну від «психологіч-

ної» концепції, встановлювати рівні правила для фізичних і юридичних осіб щодо врахування їхньої вини при кваліфікації правопорушення. Його можна вважати проявом конституційного принципу забезпечення державою захисту прав усіх суб'єктів права власності та господарювання, рівності всіх суб'єктів права власності перед законом; реалізацією вихідних засад цивільно-правового регулювання — юридичної рівності сторін, справедливості; засад господарсько-правового регулювання, зокрема щодо рівного захисту прав усіх суб'єктів господарювання.

У п. 4 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» від 17.10.2012 р. № 12 зазначено, що «відсутність вини порушника не звільняє його від обов'язку припинити порушення права інтелектуальної власності, а так само не виключає застосування щодо нього заходів, спрямованих на захист таких прав... Втім, наведене правило підлягає застосуванню лише до тих способів захисту прав, які не належать до заходів відповідальності. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності (у вигляді відшкодування збитків, шкоди, сплати компенсації) настає лише за наявності вини».

Водночас, як свідчить аналіз судової практики, таке роз'яснення не перешкоджає судовим органам застосовувати цю майнову санкцію і за відсутності вини порушника. У літературі також припускається можливість виплати компенсації, навіть коли особа, що вчинила порушення, вжила всіх необхідних заходів задля дотримання прав інтелектуальної власності, чи не знала й не повинна була знати, що в її діях є правопорушення [6, 138]. Акти ЄС і СОТ щодо захисту

* Більш детально це питання досліджено в монографії: Коваль І. Ф. Господарсько-правове регулювання відносин у сфері промислової власності : монографія / І. Ф. Коваль. — Донецьк : Юго-Восток, 2013. — С. 451–455.

прав інтелектуальної власності^{*} допускають застосування до порушника прав інтелектуальної власності майнових санкцій (виплата шкоди, повернення доходу, сплату раніше встановлених збитків) і в разі, коли він брав участь у порушенні несвідомо.

Досліджуючи значення вини порушника для виплати компенсації важливо, передусім, зважати на особливості характеру і принципів правової охорони об'єктів авторського права і об'єктів прав промислової власності, які впливають і на процес доказування вини у справах про захист цих прав. Так, якщо майнові права на твори науки, літератури, мистецтва виникають з моменту створення твору, без проходження офіційних підтверджень, то винахід, промисловий зразок, корисна модель, торговельна марка набувають правової охорони на підставі державної реєстрації, відомості про яку підлягають оприлюдненню. Тож у разі неправомірного використання зазначених об'єктів промислової власності в порушника фактично майже немає можливості довести свою невинуватість. Інша ситуація складається у сфері використання об'єктів авторських прав. У певних випадках законодавець враховує таку специфіку, зокрема, щодо діяльності суб'єктів господарювання, котрі здійснюють публічне використання творів, фонограм у кафе, барах, ресторанах тощо та для яких встановлено особливий порядок дотримання авторських і суміжних прав — без отримання дозволу правовласників, але з виплатою їм винагороди на підставі договору про ви-

плату винагороди з уповноваженою організацією колективного управління авторськими правами^{**}.

Проте, у сфері авторського права трапляються випадки, коли суб'єкт, який використовує твір, права на котрий він придбав на законних підставах (наприклад, на підставі укладення договору замовлення), не знає та не може знати про порушення авторських прав іншої особи, твір якої повністю або частково використано під час створення спірного твору. Подальше використання такого твору шляхом, зокрема, публічного виконання, показу, буде вважатися порушенням авторських прав. І в цьому разі, безперечно, є підстави для застосування таких способів захисту, які є заходами захисту, зокрема, припинення правопорушення, вилучення контрафактних примірників твору, опублікування в засобах масової інформації відомостей про порушення. Проте умови для застосування заходів відповідальності до такого порушника, напевно, будуть відсутні через відсутність його вини, адже він замовив створення твору на підставі договору замовлення та фактично діяв добросовісно. Отримавши гарантії непорушення авторських прав від виконавця робіт, порушник виходив з принципів належного виконання договірного зобов'язання, не знав і не міг знати про порушення авторських прав своїм контрагентом. Отож такий порушник авторських прав має вважатися таким, що здійснив усі належні заходи для недопущення порушення.

Протилежний підхід^{***} (у разі безвинного притягнення особи до випла-

^{*} Директива 2004/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності» від 29.04.2004 р.; Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода TRIPS) від 15.04.1994 р., яка є складовою Генеральної угоди з тарифів і торгівлі.

^{**} Про затвердження розміру порядку та умов виплати винагороди (роялті) за комерційне використання опублікованих з комерційною метою фонограм, відеограм їх примірників та зафіксованих у них виконань : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 р. № 71.

^{***} Є чимало судових рішень, які ґрунтуються лише на доведеності неправомірного характеру дій, що порушують авторські права, як підстави для стягнення компенсації, і залишають поза увагою невинуватість порушника. Прикладом є Постанова Вищого господарського суду України від 21.04.2015 р. у справі № 910/5044/13 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/43742226>.

ЗАХИСТ ПРАВ

ти компенсації) суперечитиме основоположним засадам застосування юридичної відповідальності як засобу вираження осуду, кари правопорушника з боку держави. Як зазначає Г. Матвеев, «Виявити порочну волю правопорушника, засудити її, а потім виправити — таке виховне завдання інституту цивільно-правової відповідальності у радянському праві» [7, 165]. Тож, якщо «порочна воля» порушника відсутня, не має бути і відповідальності.

Встановлені цивільним законодавством випадки застосування, так званої, відповідальності без вини («спеціальні делікти») є винятком із загального правила, зумовленими специфікою дій або речей, завдяки яким спричиняється шкода, зокрема, джерелом підвищеної небезпеки через його шкідливі якості. Зовсім інша ситуація складається в розглянутих вище випадках неправомірного використання творів, коли заходи відповідальності у формі виплати компенсації застосовуються до особи, що є невинуватою у порушенні авторських прав, у той час як існує інша особа (наприклад, виконавець робіт зі створення твору за договором замовлення), що своїми винними діями призвела до відтворення та поширення твору з порушенням авторських прав іншої особи й тому саме така особа має нести відповідні негативні майнові обтяження. У цьому контексті доречно навести позицію В. Примака, котрий стверджує, що добросовісними та невинними є будь-які дії, якими завдано шкоди іншій особі, якщо ця шкода стала наслідком здійснення певного суб'єктивного цивільного права в належній формі та відповідно до його призначення й (або) за умови, що за даних обставин було б нерозумно очікувати та несправедливо вимагати відмови суб'єкта від реалізації свого права чи вжиття ним дій з метою відвернення або мінімізації втрат іншого учасника цивільних відносин [8, 142].

Покладення обов'язку виплати компенсації за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності за наявності вини порушника відповідає вихідним засадам застосування юридичної відповідальності, що ґрунтуються на принципах законності, індивідуалізації, справедливості притягнення до відповідальності. Зазначена проблема має бути розглянута і з позицій правової свідомості учасників господарських відносин, адже право як регулятор суспільних зв'язків впливає на поведінку учасників через їхню правосвідомість, що проявляється в їхньому ставленні до правових приписів через усвідомлення наслідків своїх дій, їх прогнозування і моделювання. Тож інтереси й потреби учасників господарського обороту мають належним чином враховуватися при формуванні правил здійснення підприємницької діяльності, зокрема й у сфері використання об'єктів інтелектуальної власності. Особливість виплати компенсації за неправомірне використання об'єктів інтелектуальної власності полягає у звільненні потерпілої особи від доведення розміру збитків, завданих порушенням авторських прав, що надає їй вагомий переваги у захисті прав відносно порушника. Натомість, покладення такого стягнення на порушника й за відсутності його вини перетворить цю майнову санкцію на засіб суворого й непропорційного покарання учасника ринку, який несвідомо використав чужі об'єкти авторських прав, а це може істотно порушити рівновагу інтересів учасників відносин у цій сфері.

Зазначене вище свідчить, що застосування разового грошового стягнення (виплата компенсації) за неправомірне використання об'єктів інтелектуальної власності є заходом відповідальності. Умовами застосування цього заходу відповідальності мають бути протиправна поведінка у формі неправомірного використання об'єктів інтелектуальної власності та вина по-

рушника. Зважаючи на самостійне місце такої компенсації серед заходів відповідальності, неоднозначним може бути поширення норм про підстави відповідальності за завдану майну шкоду (ч. 2 ст. 1166 ЦК України) на ці відносини. Тож для уникнення різних тлумачень умов виплати компенсації за неправомірне використання об'єктів інтелектуальної власності, норми ст. 432 ЦК України, що регламентують правила стягнення разового грошового стягнення, доцільно доповнити таким положенням: «Разове грошове стягнення підлягає застосуванню, якщо особа, яка неправомірне використовує об'єкт інтелектуальної власності, не доведе відсутність своєї вини». Встановлення чітких правил застосування досліджуваного способу за-

хисту сприятиме забезпеченню правової визначеності дій учасників відносин у сфері використання результатів інтелектуальної власності та стабільності розвитку ринку прав інтелектуальної власності загалом. ♦

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № № 40–44. — Ст. 356.
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» : в редакції від 11.07.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 43. — Ст. 214.
3. Старженецкий В. О природе компенсации за нарушение исключительных прав / В. О. Старженецкий // Вестник Высшего Арбитражного Суда РФ. — 2003. — № 11. — С. 136–143.
4. Гражданский кодекс Российской Федерации : ч. 4 : принят 18.12.2006 г. // Собрание законодательства РФ. — 2006. — № 52 (1 ч.). — Ст. 5496.
5. Яркіна Н. Правові проблеми захисту авторських і суміжних прав / Н. Яркіна // Вісник Академії правових наук України. — 2005. — № 4 (43). — С. 106–107.
6. Андрейцева О. Б. Цивільно-правові способи захисту прав на об'єкти промислової власності: дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / О. Б. Андрейцева; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. — К., 2009. — 222 с.
7. Матвеев Г. К. Вина в советском гражданском праве / Г. К. Матвеев. — К. : Изд-во КГУ, 1955. — 306 с.
8. Примак В. Д. Заподіяння шкоди у світлі дії принципу добросовісності / В. Д. Примак // Правовий порядок у підприємницьких відносинах: засоби забезпечення : зб. матеріалів круглого столу / за заг. ред. О. А. Белянович — К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2014. — С. 141–144.

Надійшла до редакції 02.11.2015 р.

Коваль І. Виплата компенсації за неправомірне використання об'єкта інтелектуальної власності: правова природа і умови застосування. В статті проаналізовані норми діючого законодавства України, регулюючої виплату компенсації (разове грошове стягнення) за неправомірне використання об'єктів інтелектуальної власності. Виявлені підходи, сложившіся в судовій практиці застосування даного способу захисту прав інтелектуальної власності. На основі проведеного дослідження визначено правову природу компенсації як заходів відповідальності порушника. Обґрунтовано, що умовами виплати компенсації є вчинення протиправного вчинення і вини порушника. Пропонується закріпити в Громадянському кодексі України положення про те, що разове грошове стягнення застосовується, якщо порушник не доведе відсутності своєї вини.

Ключові слова: захист прав, виплата компенсації, інтелектуальна власність

Koval I. Payment of compensation for the illegal use of intellectual property object: legal nature and terms of application. The norms of current legislation of Ukraine, that regulates payment of compensation (valid for one occasion money penalty) for the illegal use of intellectual property objects, are analyzed in the article.

The approaches folded in judicial practice of application of this method of protection of intellectual property rights are deduced. On the basis of undertaken a study legal nature of indemnification as measures of responsibility of offender is certain. It is reasonable, that the terms of payment of compensation are unlawful conduct and guilt of offender. It is suggested to fix in the Civil Code of Ukraine provision stating that a one-time monetary penalty applies if the offender does not prove the absence of guilt.

Key words: protection of the rights, payment of compensation, intellectual property